

КРАДІЖКА ТА ШАХРАЙСТВО ЯК ВИДИ КОРИСЛИВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ: СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ТА ВІКТИМОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

THEFT AND FRAUD AS TYPES OF LUCRATIVE CRIMINAL OFFENSES AGAINST PROPERTY: SOCIO-LEGAL AND VICTIMOLOGY CHARACTERISTICS

Бабенко А.М., д.ю.н., професор,
директор інституту права та безпеки

Одеського державного університету внутрішніх справ

Палій М.В., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права
Донецького національного університету імені Василя Стуса

Стаття присвячена дослідженню крадіжки та шахрайств як різновидів корисливих кримінальних правопорушень. Аналізуються особливості соціально-правової та віктимологічної характеристики феномену крадіжки та шахрайств. Визначається, що крадіжка як вид корисливого ненасильницького кримінального правопорушення проти власності посягає на чуже майно, що відбувається за рахунок таємного протиправного оборонення останнього на користь винного або інших третіх осіб, а шахрайство – заволодіння чужим майном шляхом обману або зловживання довірою.

Доведено, що крадіжка та шахрайства є найбільш поширеними кримінальними правопорушеннями, що вчиняються на всій території України, що підтверджується офіційними статистичними даними відповідних державних структур. Найбільша кількість крадіжок вчиняється зі складів, баз, магазинів, інших торговельних точок, з квартир та автомобілів. А найбільша частина шахрайств вчиняється у віртуальній сфері – у мережах Інтернет. Визначено, що злочинцями, які вчиняють дані види кримінально караних діянь, найчастіше виступають ті особи, які раніше вже вчиняли кримінальні правопорушення. Проводиться аналіз статистичних даних щодо поширення крадіжок та шахрайств на території України за період 2020-2022 роки. Встановлено, що велику кількість потерпілих від даного посягання проти власності становлять чоловіки, значну питому вагу становлять також жінки (понад 30% від загальної кількості потерпілих від усіх кримінальних правопорушень). Основні напрямки спеціально-кримінологічного запобігання органами поліції крадіжкам та шахрайствам має складатися: із застосування комплексу організаційно-правових та управлінських заходів, спрямованих на профілактику, відвернення та припинення цих кримінальних правопорушень; належне інформаційно-аналітичне забезпечення правоохоронної діяльності; блокування криміногенних явищ і нейтралізацію криміногенних факторів, що зумовлюють корисливі кримінальні правопорушення проти власності (крадіжки та шахрайства); технічний відео-контроль суспільного середовища, а також інформаційного-комп'ютерного середовища;

Ключові слова: корислива злочинність, посягання на власність, кримінальне правопорушення проти власності, крадіжка, шахрайства, жертва злочину, віктимна поведінка, запобігання.

The article is devoted to the study of theft and fraud as types of self-interested criminal offenses. The peculiarities of the socio-legal and victimological characteristics of the phenomenon of theft and fraud are analyzed. It is determined that theft as a type of self-interested non-violent criminal offense against property encroaches on someone else's property, which occurs at the expense of the latter's secret illegal transfer to the benefit of the guilty party or other third parties, and fraud is the acquisition of someone else's property by deception or breach of trust.

It has been proven that theft and fraud are the most common criminal offenses committed throughout Ukraine, which is confirmed by official statistical data of the relevant state structures. The largest number of thefts is committed from warehouses, bases, shops, other retail outlets, from apartments and cars. And the largest part of frauds is committed in the virtual sphere - on the Internet.

It was determined that criminals who commit these types of criminally punishable acts are most often those persons who have previously committed criminal offenses. An analysis of statistical data on the spread of theft and fraud on the territory of Ukraine for the period 2020-2022 is being conducted. It has been established that a large number of victims of this offense against property are men, a significant percentage is also women (more than 30% of the total number of victims of all criminal offenses).

The main directions of special criminological prevention of theft and fraud by police bodies should consist of: the application of a complex of organizational, legal and management measures aimed at the prevention, prevention and termination of these criminal offenses; proper informational and analytical provision of law enforcement activities; blocking of criminogenic phenomena and neutralization of criminogenic factors that lead to self-interested criminal offenses against property (theft and fraud); technical video control of the public environment, as well as the information and computer environment;

Key words: self-interested crime, trespass to property, criminal offense against property, theft, fraud, crime victim, victim behavior, prevention.

Постановка проблеми. Кримінальні правопорушення проти власності мають найбільшу питому вагу серед кримінальних правопорушень, які вчиняються на території нашої держави. Зазвичай, даний вид кримінальних правопорушень у кримінології визначають як прояв корисливої злочинності, яка, у свою чергу, становить основу загальнокримінальної злочинності в Україні та пов'язані з протиправним обороненням чужого майна на користь суб'єкта (чи третіх осіб) кримінально караного посягання.

Всебічні дослідження феномену корисливої злочинності, в цілому, та окремих кримінальних правопорушень корисливого спрямування, зокрема, є необхідними задля ефективного їх розкриття, протидії та запобігання. Особливо актуальною проблематика поширення корисливих посягань проти власності стала в період тих суспільно-

політичних, економічних та соціальних змін, які відбуваються внаслідок повномасштабної збройної агресії проти нашої держави, окупації частини території та супроводжуваних факторів. Наведене й обумовлює **актуальність** та необхідність цієї частини нашого дослідження.

Стан дослідження. Дослідженням кримінальних правопорушень проти власності та корисливої злочинності в цілому займалося чимало видатних вітчизняних вчених, серед яких Є.Ф. Азаров, С.В. Албул, П.П. Андрушко, А.М. Бандурка, В.С. Батиргарєєва, А.А. Бова, Б.М. Головін, В.В. Голина, О.М. Джужа, А.Ф. Зелінський, О.Г. Кулик та ін. В основному переважна більшість вказаних досліджень проводилася до 2020 року. У теперішній час, у зв'язку із соціально-економічними та геополітичними перетвореннями виникла потреба у продовженні вивчення феномену корисливих посягань на власність.

Метою даної статті є дослідження особливостей соціально-правової та віктимологічної характеристики крадіжки та шахрайств як різновидів корисливих кримінально караних посягань проти власності.

Виклад основного матеріалу. Загалом, під корисливою злочинністю пропонується розуміти сукупність кримінально караних посягань, для яких спільною є корислива мотивація. У свою чергу, до таких кримінальних правопорушень можна віднести корисливі кримінальні правопорушення проти власності, корисливі посягання на власність за відсутності ознак розкрадання, корисливо-насиленницькі кримінально карані діяння та корисливі посягання проти господарської діяльності.

У науковій літературі звертається увага вчених на те, що «у словосполученні «корисливо-насиленницька злочинність», термін «корислива» і «злочинність» виступають у загальній абстрактній формі і пов'язані між собою терміном «корисливість». Відповідно, термін «корисливість» є системо-утворюючим, базовим та походить від основного терміну «користь»» [1].

Свого часу, А.Ф. Зелінський звертав увагу на те, що «аморальність є визначальною ознакою кримінальної корисливості» [2, с. 71-72]. На думку вченого, «корисливість – це прагнення задовольнити індивідуальну життєву потребу шляхом завідомо протиправного передбаченого кримінальним законом заволодіння чужим майном чи майновими правами, які не належать винному, а бо шляхом звільнення від майнових зобов'язань та зменшення витрат» [2, с. 154].

Якщо звернутися до енциклопедичної літератури, то знаходимо тлумачення корисливості як «пристрасть до наживи, матеріальна вигода та ін.» [3, с. 171].

Згідно роз'яснень Пленуму Верховного Суду України, «корисливий мотив при умисних вбивствах тлумачиться як бажання одержати матеріальні блага для себе або інших осіб (заволодіти грошима, коштовностями, цінними паперами, майном), одержати чи зберегти певні майнові права, уникнути матеріальних витрат чи обов'язків (одержати спадщину, позбавитися боргу, звільнитися від платежу тощо) або досягти іншої матеріальної вигоди» [4].

Таким чином, під корисливістю злочинністю в загальному вигляді пропонується розуміти сукупність вчинених (зарєєстрованих) корисливих кримінальних правопорушень на певній території за визначений проміжок часу. У свою чергу, корисливі кримінально карані діяння можливо поділити на корисливі ненасильницькі та корисливі насильницькі. Де до перших варто відносити крадіжку, шахрайство, підробка валюти, державних цінних паперів, корупційні діяння тощо. Тоді як до других – грабїж, розбій, вимагання та ін.

Крадіжка як вид корисливого кримінально караного посягання проти власності, яке визначається як «таємне викрадення чужого майна» [5].

Дане кримінальне правопорушення з року в рік є найбільш поширеним серед усіх кримінально караних діянь, які вчиняються на території як нашої держави, так і більшості зарубіжних країн.

Наприклад, згідно офіційних статистичних даних Генеральної прокуратури України [6] за 2020 рік було виявлено та зарєєстровано 360 622 факти кримінально караних посягань, з яких 190 258 – кримінальні правопорушення проти власності, тобто 52,7 % від загальної кількості. 138 562 випадки серед яких – крадіжка. За 2021 рік було обліковано 321 443 кримінальних правопорушень, з яких проти власності склали – 158 729 (49,3% від загальної кількості) правопорушення, серед яких відповідно було виявлено 113 517 крадіжки. 362 636 кримінальних правопорушень на території України (без урахування статистики окупованих населених пунктів) було зарєєстровано за звітний період 2022 року, серед яких 113 137 кримінальних правопорушень проти власності (31,1%). Із зазначеної кількості крадіжка була зарєєстрована 69 496 разів [6].

Що стосується шахрайств, то ці кримінальні правопорушення, за своєю чисельністю, знаходяться на другому місці серед всіх посягань на власність. Вони характеризуються негативною динамікою. Якщо у 2020 році в Україні за ознаками ст.190 КК України було вчинено 26 830 кримінальних правопорушень, у 2021 - 23840, то у 2022 році – 30368 таких випадків. Тобто за два роки відбулося зростання кількості шахрайств по Україні майже на 12%, або на 3538 факти. Переважна більшість шахрайств становлять кримінальні проступки - 15178, у той час, як злочини складають – 15190 випадки. Щорічно в Україні понад 700 випадків шахрайств становлять – протиправні дії, пов'язані із заволодінням нерухомістю [6].

Основними ознаками крадіжки та шахрайств як кримінальних правопорушень, як зазначає Ю.А. Дорохіна, є наступні обставини: «а) винна особа не має юридичних повноважень відносно викраденого майна (заволодіваючи чужим майном, особа усвідомлює, що не має ні дійсного, ні передбачуваного права на майно, вилучає його всупереч волі власника); б) винна особа використовує ненасильницький спосіб заволодіння чужим майном; в) винна особа прагне бути непомітною (або ж прихованими можуть залишатися її дії)» [7, с. 352]. При шахрайстві є характерним ненасильницький спосіб передачі майна потерпілим винній особі. Тут зловмисник використовує обман чи зловживання довірою потерпілої особи.

Якщо звернутися до кримінально-правової характеристики діяння, то, в першу чергу, слід відмітити особливості об'єктивного сторони складу кримінального правопорушення крадіжки, що є основою для відмежування цього кримінально караного діяння від ряду інших посягань проти власності.

Як вже зазначалося, об'єктивна сторона крадіжки утворює діяння, що полягає в протиправному ненасильницькому таємному та безоплатному заволодіння чужим майном на користь винного або інших осіб, яке завдало матеріальну шкоду власнику (іншому законному володільцю). У той час, як при шахрайстві є характерним відкритий, але ненасильницький, добровільний спосіб передачі майна потерпілим винній особі. Тут зловмисник використовує обман чи зловживання довірою потерпілої особи. А жертва злочину вважає дії винної особи правомірними.

У науково-практичній літературі вказується, що «обов'язковими ознаками об'єктивної сторони крадіжки є: 1) дія (таємне, незаконне, безоплатне, поза волею власника вилучення чужого майна); 2) наслідок, що полягає у заволодінні винним чужим майном; 3) причинний зв'язок між дією та наслідком; 4) спосіб вчинення злочину, що характеризується таємністю» [8].

Як правило, таємним визнається таке викрадення, здійснюючи яке, винна особа вважає, що робить це непомітно для потерпілих чи інших осіб. Така правова позиція зазначена в Постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини проти власності» [9].

Слід відмітити, що ознака таємності містить об'єктивну (факт вчинення злочинного посягання за відсутності осіб, які усвідомлюють факт викрадення) та суб'єктивну (винний вважає, що вчинює посягання непомітно для тих осіб, які усвідомлюють факт викрадення) складову.

Аналізуючи та досліджуючи особливості кримінологічної характеристики корисливих посягань проти власності (в тому числі і окремо крадіжки та шахрайства), науковці визначають ряд факторів, які формують корисливі мотиви та сприяють вчиненню злочинів, серед яких найбільш вагомими пропонується визначати: «надмірну урбанізацію; високий рівень безробіття; соціальну нерівність серед населення; негативний вплив алкоголізму, зловживання алкоголем та наркотиками; висока концентрація у великих містах рецидивістів; негативний вплив оточую-

чого середовища; домінування в суспільстві установок на збагачення будь-якими шляхами; низький рівень викриття місць збуту викраденого майна; низький рівень розкриття крадіжок, грабежів, розбоїв, вимагань та шахрайств; неналежний індивідуальний захист житла громадян; неналежну організацію віктимологічної профілактики серед населення тощо» [10, с. 137–143; 11, с. 92; 12, с. 201–268].

Як вже зверталася увага, за останні роки крадіжка та шахрайства як види кримінальних посягань проти власності мають негативну динаміку і значне [6] поширення на території нашої держави.

Питома вага крадіжок від загальної кількості кримінальних правопорушень, що були виявлені та зареєстровані у 2020 році становить 38,4%, у 2021 році – 35,3%, за 2022 рік – 19,1% у той час, як шахрайства протягом 2020–2022 рр. стабільно становили – 8–9,2% серед усіх кримінальних правопорушень.

У 2020 році із загальної кількості виявлених випадків крадіжок (138 562) особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення було вчинено 28 474 посягання (20,5%), групою осіб – 2 880 (2%), особа у стані алкогольного сп'яніння – 2150 (1,5%), неповнолітніми або за їх участю – 1 874 (1,3%) випадки крадіжок.

За 2021 рік із 113 517 крадіжок було обліковано. Із зазначеної кількості 26 739 крадіжок було вчинено особами, які раніше мали прецедент вчинення кримінального правопорушення, групою осіб – 2 585, особами у стані алкогольного сп'яніння – 1 659 та неповнолітніми або за їх участю – 1 779 крадіжок за звітний період. Згідно статистичних даних за 2022 рік із 69 496 епізодів крадіжок 13 416 було вчинено особами, які раніше вже вчиняли кримінальне правопорушення, 1 254 крадіжки було вчинено групою осіб, 861 крадіжка особами, які перебували у стані алкогольного сп'яніння та 831 випадок крадіжок, що були вчинені неповнолітніми або за їх участю. Що ж стосується шахрайств, то у 2022 рік із 30368 фактів шахрайств 1092 було вчинено особами, які раніше вже вчиняли кримінальне правопорушення, 329 шахрайств були вчинені групою осіб, 22 особами, які перебували у стані алкогольного сп'яніння та 48 випадків шахрайств, що були вчинені неповнолітніми або за їх участю.

Найбільша кількість крадіжок вчиняється зі складів, баз, магазинів, інших торговельних точок, квартир та автомобілів; крадіжки з садових будинків, дач, та кишенькові крадіжки мають приблизно схожі кількісні показники. Так, за 2020 рік зі складів, баз, магазинів, інших торговельних точок 17 857 крадіжок, з квартир – 10 470, 5657 – з автомобілів, з садових будинків, дач – 2 938, кишенькові – 2 939. За 2021 рік 15 136 випадків крадіжок було вчинено зі складів, баз, магазинів, інших торговельних точок, 8 022 – з квартир, 5 571 – з автомобілів, 1 833 – за дачних та садових будинків, кишенькових крадіжок було виявлено – 1 708 випадків. У 2022 році 12 113 крадіжок було вчинено зі складів, баз, магазинів, інших торговельних точок, 3 494 – з квартир, 2 001 – з автомобілів, 1 290 – кишенькові крадіжки, 725 – з дач та садових будинків.

Досить цікавим є твердження дослідників щодо того, що «крадіжки та шахрайства є найбільш типовими кримінальними посяганнями великих міст України, які вчиняються практично у будь-яку пору року; інтенсивність їх вчинення знаходиться у прямій залежності від часових, сезонних та територіальних факторів. Більшість квартирних крадіжок у великому місті учиняють у ранковий час (у період з 9:00 до 13:00 – близько 70% діянь). Решту крадіжок учиняють у вечірній час, переважно з 22:00 до 24:00» [20, с. 125–128; 13, с. 159–162]. Для шахрайств є характерним період часу з 09.00 до 20.00 часу. У той час, як для кібершахрайства часові рамки є не обмеженими. Вони вчиняються у будь-який час доби. Крадіжки та шахрайства характеризують високим рівнем латентності, тобто значна

кількість випадків вчинення крадіжок та шахрайств не фіксується правоохоронними органами

При дослідженні кримінологічних особливостей крадіжки та шахрайств як видів корисливого кримінально караного посягання проти власності, серед іншого, важливе місце посідають питання віктимологічних факторів. Загалом, віктимологія направлена на дослідження категорії жертви кримінального правопорушення, особливості формування поведінки особи потерпілого. Віктимність жертви слід розуміти як особистісну якість людини у вигляді схильності стати жертвою.

Висловлюється позиція згідно того, що «для групи корисливих злочинів проти власності жертва нерідко, крім абстрактного носія права власності, сприймається злочинцем як реальний носій особистих характеристик, урахування яких злочинцем є необхідною умовою для обрання оптимальних і дійових заходів учинення злочину» [14, с. 61]. Вченими вказується, що «деяким категоріям осіб притаманні риси психологічного, фізичного, морального характеру, які створюють підвищену можливість таких людей стати жертвами злочину» [15, с. 179]. Також у науковій літературі відмічається кримінологічна «однорідність феномена крадіжок, грабежів, розбоїв і вимагань, для яких характерна спільність детермінації віктимної поведінки» [16, с. 141]. Підтримуємо позицію О. Юрченко щодо пояснення того, що «жертва може вступати в конкретну життєву ситуацію на будь-якому її етапі – від початку формування особистості злочинця до моменту вчинення кримінального правопорушення. Поведінка злочинця буде наслідком взаємодії його особи із ситуацією, в якій потерпілий відіграє певну роль. У злочинній ситуації разом зі злочинцем діє і потерпілий, який із тих чи інших обставин стає начебто «співучасником» винного, у тому значенні, що вони обидва втягнені у злочинний процес і кожний відіграє в ньому свою визначену роль. Саме від характеру поведінки потерпілого залежить становлення та розвиток усієї конкретної життєвої ситуації» [17, с. 79].

Аналіз та дослідження особливостей віктимності жертв від корисливих кримінальних правопорушень в цілому, та крадіжки, зокрема, буде сприяти вдосконаленню існуючих та розробці нових засобів віктимної профілактики злочинності.

Звертаючись до емпіричних матеріалів, можемо дійти висновку, що переважно жертвами крадіжок виступають жінки. Розглянемо детальніше [6]. Так, за звітний період 2020 року від крадіжок потерпіло 125 768 осіб, з яких 39 569 – особи жіночої статі, даний показник становить 31,4% від загальної кількості потерпілих. А також у зазначеному році жертвами крадіжок стали 339 неповнолітніх та 67 малолітніх осіб. За 2021 рік від внаслідок крадіжок потерпілими було визнано 101 758 осіб. Серед яких 29 914 склали жінки (29,4% від загальної кількості), 255 – неповнолітніх та 50 малолітніх. 62 517 осіб стало жертвами крадіжок за 2022 рік. З яких 18 283 – особи жіночої статі (29,2%), 231 неповнолітні особи та 57 малолітніх дітей.

Вбачається, що жертвами кишенькових крадіжок частіше стають робітники, пенсіонери та студенти, а квартирних крадіжок – підприємці, службовці, особи більш високого матеріального статку. Примітно, що частіше жертви кишенькових крадіжок під час події перебували у стані алкогольного сп'яніння, що виступає додатковим віктимним фактором. Що ж стосується шахрайств, то найчастіше жертвами шахрайств стають чоловіки: з 25 061 зареєстрованих потерпілих – 14172 (56,6%) становили особи чоловічої статі і 10890 (43,4%) склали жінки [6].

Враховуючи вище зазначене, ґрунтуючись на власних результатах наукових досліджень [12;20;21;22;23;24;25] з проблем запобігання злочинності, слід наголосити, що основні напрямками спеціально-кримінологічного запобігання органами поліції крадіжкам та шахрайствам має скла-

датися із застосування комплексу організаційно-правових та управлінських заходів, спрямованих на профілактику, відвернення та припинення цих кримінальних правопорушень; належне інформаційно-аналітичне забезпечення правоохоронної діяльності; блокування криміногенних явищ і нейтралізацію криміногенних факторів, що зумовлюють корисливі кримінальні правопорушення проти власності (крадіжки та шахрайства); технічний відео-контроль суспільного середовища, а також інформаційного-комп'ютерного середовища; формування у суспільства негативного психологічного ставлення до кримінальних правопорушень, пов'язаних із крадіжками та шахрайствами; забезпечення невідворотності покарання кара за вчинення крадіжок та шахрайств, зниження рівня латентності цих правопорушень; розширення віктимологічної профілактики серед населення, як альтернативи кримінальному покаранню; удосконалення кримінального законодавства та посилення відповідальності за тяжкі та особливо тяжкі кримінальні правопорушення; формування у населення довіри до правоохоронних органів, в тому числі і поліції; посилення контролю за криміногенним середовищем, а також за протиправними діями, які вчиняються у кіберпросторі.

Висновки. У результаті проведеного дослідження приходимо до наступних висновків. Під корисливою злочинністю пропонують розуміти сукупність кримінально караних посягань, для яких спільною є корислива мотивація. Крадіжка та шахрайства є різновидами корисливого ненасильницького посягання на чуже майно, що відбувається за рахунок таємного протиправного обернення останнього на користь винного або інших третіх осіб. Основною відмінною ознакою такого посягання є його спосіб вчинення (таємно). Крадіжка є найбільш поширеним кримінальним правопорушенням, яке вчиняється на території України, що підтверджується офіційними статис-

тичними даними відповідних державних структур. Найбільша кількість крадіжок вчиняється зі складів, баз, магазинів, інших торгівельних точок, з квартир та автомобілів. Злочинцями, які вчиняють даний вид кримінально караного діяння, найчастіше виступають ті особи, які раніше вже вчиняли кримінальні правопорушення. За результатами аналізу віктимологічної характеристики крадіжок, можемо зазначити, що найбільшу кількість потерпілих від даного посягання проти власності є чоловіки – 70%, на другому місці є жінки (біля 30% від загальної кількості потерпілих від крадіжок). Що ж стосується шахрайств, то найчастіше жертвами шахрайств стають чоловіки: з 25 061 зареєстрованих потерпілих – 14172 (56,6%) становили особи чоловічої статі і 10890 (43,4%) склали жінки. При шахрайстві є характерним ненасильницький спосіб передачі майна потерпілим винній особі. Тут зловмисник використовує обман чи зловживання довірою потерпілої особи. Як вже зазначалося, об'єктивна сторона крадіжки утворює діяння, що полягає в протиправному ненасильницькому таємному та безоплатному заволодіння чужим майном на користь винного або інших осіб, яке завдало матеріальну шкоду власнику (іншому законному володільцю). У той час, як при шахрайстві є характерним відкритий, але ненасильницький, добровільний спосіб передачі майна потерпілим винній особі. Тут зловмисник використовує обман чи зловживання довірою потерпілої особи. А жертва злочину вважає дії винної особи правомірними. На останок відмітимо, що глибокий та всебічний аналіз кримінологічної, соціально-правової та віктимологічної характеристик необхідний для провадження ефективної державної політики у сфері протидії та запобігання корисливої злочинності в цілому, та крадіжкам і шахрайствам як найбільш поширеним формам протиправних посягань у сфері власності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінологія: підручник / В. В. Голіна, Б. М. Головін, М. Ю. Валуська та ін.; за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головіна. Харків: Право, 2014. 440 с.
2. Зелінський А.Ф. Кримінальна психологія : навч.-метод. посібн. Харків, Юрінком Інтер. 1999. 212 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
4. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи : Постанова Пленуму Верхов. Суду України від 07.02.2003 р. № 2. К. : Юрінком Інтер, 2005. С. 222–235.
5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131.
6. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. Офіс Генерального прокурора. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>
7. Дорохіна Ю.А. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 744 с.
8. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко, М.І. Мельник та ін.; За ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. 3-тє вид., переробл. та допов. К.: Атіка, 2009. 744 с.
9. Про судову практику у справах про злочини проти власності : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 року № 10. URL: [https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/A2BBE3D565D1FEAEC2257AF4005105EB?OpenDocument&Highlight=0,%E7%EB%EE%F7%E8%ED%E8](https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/A2BBE3D565D1FEAEC2257AF4005105EB?OpenDocument&Highlight=0,%E7%EB%EE%F7%E8%ED%E8)
10. Кримінологічна віктимологія: навч. посібник / Моїсєєв Є.М., Джужа О.М., Василевич В.В. та ін.; за заг. ред. О.М. Джужі. Київ: Атіка, 2006. 352 с.
11. Остроглядів О.І. Кримінологічна характеристика та запобігання корисливим злочинам проти власності у великому місті Причорноморського регіону. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 3. С. 88–94.
12. Бабенко А.М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір : монографія. Одеса : ОДУВС, 2014. 416 с.
13. Копилова М. Віктимологічний аспект профілактики злочинів проти власності на курортах АР Крим. *Підприємництво. Господарство. Право*. 2010. № 9. С. 159–162.
14. Албул С.В. Кримінологічна характеристика корисливо-насильницьких злочинів відносно іноземних громадян : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Одеса, 2005. 194 с.
15. Кулакова Н.В., Білоус В.П. Віктимологічна профілактика корисливо-насильницьких злочинів щодо неповнолітніх. *Право*. Випуск 28. 2015. С. 176–183.
16. Алиев Н.Т. Современный грабеж: криминологические проблемы. *Бизнес в законе. Экономико-юридический журнал*. 2011. № 6. С. 140–143.
17. Юрченко О. Значення впливу інформації на запобігання розвитку віктимогенних ситуацій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Вип. 35. Ч. 1. Т. 3. С. 79–81.
18. Лефтеров Л.В. Запобігання підрозділами Національної поліції шахрайству, що вчиняється з використанням засобів електронних комунікацій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Одеса: Одеський державний університет внутрішніх справ, 2019. 284 с.
19. Бабенко А.М. Запобігання організованим, озброєним та терористичній злочинності як складова безпеки в умовах Євроінтеграції. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч. 1. С.54–58.

20. Бабенко А.М. Регіональні особливості злочинності у містах та сільських районах Запорізької, Дніпропетровської та Харківської областей. *Питання боротьби зі злочинністю*: зб. наук. пр. / редкол.: В.І. Борисов та ін. Харків: Право, 2018. Вип. 36. С. 42–60. URL: <http://pbz.nlu.edu.ua/article/view/157063> (дата звернення: 28.12.2022).

21. Бабенко А.М. Тактико-психологічні, кримінально-процесуальні, адміністративно-правові та оперативно-розшукові заходи профілактики і запобігання кримінальним правопорушенням. *Південноукраїнський правничий часопис*. № 1. 2021. С. 14–22.

22. Бабенко А.М. Територіально-просторовий аналіз злочинності у населених пунктах Одеської області. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2017. № 2(9). URL: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/11_Babenko.pdf (дата звернення: 28.12.2022).

23. Бабенко А.М., Конопельський В.Я., Чекмарьова І.М. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності у прикордонних регіонах Причорномор'я материкової України : монографія. Харків : Право, 2019. 264 с.

24. Бабенко А.М., Федорончук І.В. Втручання у діяльність захисника чи представника особи: кримінологічний і кримінально-процесуальний виміри. *Юридичний бюлетень*. 2020. № 15. С. 104–112.